

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про товарну біржу

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 10, ст.139)

{ Вводиться в дію Постановою ВР
N 1957-XII ([1957-12](#)) від 10.12.91, ВВР, 1992, N 10, ст.140 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2932-XII ([2932-12](#)) від 26.01.93, ВВР, 1993, N 11, ст.83
N 2921-III ([2921-14](#)) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 16, ст.114
N 3047-III ([3047-14](#)) від 07.02.2002, ВВР, 2002, N 29, ст.194
N 762-IV ([762-15](#)) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 30, ст.247
N 2275-VI ([2275-17](#)) від 20.05.2010, ВВР, 2010, N 30, ст.398
N 2555-VI ([2555-17](#)) від 23.09.2010, ВВР, 2011, N 6, ст.41
N 2856-VI ([2856-17](#)) від 23.12.2010, ВВР, 2011, N 29, ст.272
N 1206-VII ([1206-18](#)) від 15.04.2014, ВВР, 2014, N 24, ст.885 }

Цей Закон визначає правові умови створення та діяльності товарних бірж на території України.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Правове становище товарної біржі

Товарна біржа є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій.

Товарна біржа діє на основі самоврядування, господарської самостійності, є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, власні поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банках та може мати печатки.

{ Частина друга статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами
N 2921-III ([2921-14](#)) від 10.01.2002, N 1206-VII ([1206-18](#)) від 15.04.2014 }

Товарна біржа не займається комерційним посередництвом і не має на меті одержання прибутку.

Діяльність товарної біржі здійснюється відповідно до цього Закону та чинного законодавства України, статуту біржі, правил біржової торгівлі та біржового арбітражу.

Стаття 2. Основні принципи діяльності товарної біржі

Товарна біржа здійснює свою діяльність за принципами:
рівноправності учасників біржових торгів;
застосування вільних (ринкових) цін;
публічного проведення біржових торгів.

Стаття 3. Права товарної біржі

Товарна біржа має право:

встановлювати відповідно до цього Закону та чинного законодавства України власні правила біржової торгівлі та біржового арбітражу, які є обов'язковими для всіх учасників торгів;

створювати підрозділи біржі та затверджувати положення про них;

розробляти з урахуванням державних стандартів власні стандарти і типові контракти;

зупиняти на деякий час біржову торгівлю, якщо ціни біржових угод протягом дня відхиляються більше ніж на визначений біржовим комітетом (радою біржі) розмір;

встановлювати вступні та періодичні внески для членів біржі, плату за послуги, що надаються біржею;

встановлювати інші грошові збори;

встановлювати і стягувати відповідно до статуту біржі плату за реєстрацію угод на біржі, штрафи та інші санкції за порушення статуту біржі та біржових правил;

засновувати арбітражні комісії для вирішення спорів у торговельних угодах;

укладати міжбіржові угоди з іншими біржами, мати своїх представників на них, у тому числі на біржах, розташованих за межами України;

вносити в державні органи пропозиції з питань, що стосуються біржової діяльності;

видавати біржові бюлетені, довідники та інші інформаційні і рекламні видання;

здійснювати інші функції, передбачені статутом біржі.

Стаття 4. Обов'язки товарної біржі

Товарна біржа забезпечує:

створення умов для проведення біржової торгівлі;

регулювання біржових операцій;

регулювання цін на підставі співвідношення попиту та пропозиції на товари, що допускаються до обігу на біржі;

надання членам і відвідувачам біржі організаційних та інших послуг;

збір, обробку і поширення інформації, пов'язаної з кон'юктурою ринку.

Розділ II

СТВОРЕННЯ ТОВАРНОЇ БІРЖІ, ПОРЯДОК ЇЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Стаття 5. Загальні умови створення товарної біржі

Товарна біржа створюється на засадах добровільного об'єднання заінтересованих юридичних і фізичних осіб, яким це не заборонено чинним законодавством.

Засновниками і членами товарної біржі не можуть бути органи державної влади та управління, а також державні установи (організації), що перебувають на державному бюджеті.

Заснування товарної біржі здійснюється шляхом укладення засновниками угоди, яка визначає порядок та принципи її створення, склад засновників, їх обов'язки, розмір і строки сплати пайових, вступних та періодичних внесків.

Кожний із засновників сплачує пайовий внесок.

Стаття 6. Статут товарної біржі

Товарна біржа діє на підставі статуту, який затверджується засновниками біржі.

У статуті товарної біржі визначається:

найменування та місцезнаходження біржі;

склад засновників;

предмет і цілі діяльності біржі;

види фондів, що утворюються біржею, та їх розміри;

органи управління біржею, порядок їх утворення та компетенція, організаційна структура біржі;

порядок прийняття у члени біржі та припинення членства;

права та обов'язки членів біржі та біржі перед третіми особами, а також членів біржі перед біржею та біржі перед її членами;

порядок і умови застосування санкцій;

майнова відповідальність членів біржі;

порядок припинення біржі.

У статуті можуть передбачатися й інші положення, що стосуються створення та діяльності товарної біржі.

Стаття 7. Державна реєстрація товарної біржі

Державна реєстрація товарної біржі здійснюється в порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб.
{ *Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2555-VI ([2555-17](#)) від 23.09.2010* }

Розділ III

ЧЛЕНСТВО У ТОВАРНІЙ БІРЖІ

Стаття 8. Умови членства у товарній біржі

Членами товарної біржі є засновники, а також прийняті до її складу згідно із статутом біржі вітчизняні та іноземні юридичні і фізичні особи. Порядок прийняття у члени біржі та вибуття із складу її членів визначається статутом товарної біржі.

Вступний внесок члена біржі має дорівнювати вартості "біржового місця", що визначається виходячи з попиту та пропозиції на "біржове місце". Особа, яка сплатила пайовий або вступний внесок, набуває управління власника щодо "біржового місця" і може винаймати свої членські права, а також продавати ці права за правилами, встановленими біржовим комітетом (радою біржі).

Стаття 9. Права члена товарної біржі

Член товарної біржі має право сам або через свого представника:

здійснювати біржові операції на біржі та одержувати за це винагороду;

брати участь у вирішенні питань діяльності біржі, обирати і бути обраним до її керівних органів;

здійснювати всі управління, що випливають із сплати пайового або вступного внеску;

користуватися всіма послугами біржі.

Стаття 10. Обов'язки члена біржі

Член товарної біржі зобов'язаний:

додержувати статуту біржі, біржових правил торгівлі, рішень загальних зборів членів біржі та біржового комітету (ради біржі);

провадити розрахунки за своїми угодами відповідно до правил біржової торгівлі та своєчасно інформувати біржовий комітет (раду біржі) про зміни у своєму фінансовому становищі, що можуть негативно вплинути на виконання його зобов'язань перед третіми особами та біржею;

сплачувати членські внески;

вести облік здійснюваних угод за формою, визначеною правилами біржової торгівлі;

подавати необхідну інформацію контролюючим органам біржі;

не розголошувати конфіденційні відомості та комерційну таємницю про діяльність біржі.

Розділ IV

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНОЮ БІРЖЕЮ

Стаття 11. Органи управління товарною біржею

Вищим органом управління товарної біржі є загальні збори її членів.

У період між загальними зборами членів товарної біржі управління нею здійснює біржовий комітет (рада біржі).

Контролюючим органом товарної біржі є контрольна (ревізійна) комісія.

Біржовий комітет (рада біржі) і контрольна (ревізійна) комісія обираються загальними зборами членів товарної біржі, компетенція та повноваження комітету і комісії визначаються статутом товарної біржі.

Стаття 12. Організаційна структура товарної біржі

Для управління товарною біржею та забезпечення її функцій на біржі створюються виконавча дирекція та спеціальні підрозділи: розрахункова палата, біржовий арбітраж, котирувальна комісія та інші підрозділи і допоміжні служби, необхідні для її діяльності.

Підрозділи біржі діють на основі положень, що затверджуються загальними зборами членів товарної біржі або уповноваженим ними органом.

З працівниками біржі, які працюють за наймом, за згодою сторін можуть укладатися трудові контракти.

Розділ V

МАЙНО ТОВАРНОЇ БІРЖІ ТА ГАРАНТІЇ ЇЇ МАЙНОВИХ ПРАВ

Стаття 13. Майно товарної біржі

Майно товарної біржі складається з фондів, що утворюються біржею, вартість яких відбивається на балансі біржі. Біржі також належить інше майно, набуте на підставах, не заборонених законом.

Майно товарної біржі формується за рахунок:

пайових, вступних та періодичних внесків;

надходжень від біржових операцій та надання послуг підрозділами біржі;

штрафів за порушення статуту товарної біржі та правил біржової торгівлі;

інших грошових надходжень, що не суперечать чинному законодавству.

Майно біржі належить їй на праві власності.

Порядок використання майна товарної біржі визначається загальними зборами її членів.

Стаття 14. Гарантії майнових прав товарної біржі

Держава гарантує захист майнових прав товарної біржі. Вилучення майна біржі не допускається, крім випадків, передбачених законом.

Збитки, завдані товарній біржі внаслідок порушення її майнових прав, незаконного втручання в діяльність, відшкодовуються у встановленому порядку.

Розділ VI

БІРЖОВІ ОПЕРАЦІЇ ТА ПРАВИЛА БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

Стаття 15. Біржові операції

Біржовою операцією визнається угода, що відповідає сукупності зазначених нижче умов:

а) якщо вона являє собою купівлю-продаж, поставку та обмін товарів, допущених до обігу на товарній біржі;

б) якщо її учасниками є члени біржі;

в) якщо вона подана до реєстрації та зареєстрована на біржі не пізніше наступного за здійсненням угоди дня.

Угоди, зареєстровані на біржі, не підлягають нотаріальному посвідченню.

Зміст біржової угоди (за винятком найменування товару, кількості, ціни, місця і строку виконання) не підлягає розголошенню. Цю інформацію може бути надано тільки на письмову вимогу судам, органам прокуратури, служби безпеки, внутрішніх справ та аудиторським організаціям у випадках, передбачених законодавством України.

{ Частина третя статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2932-XII ([2932-12](#)) від 26.01.93, N 762-IV ([762-15](#)) від 15.05.2003 }

Угода вважається укладеною з моменту її реєстрації на біржі.

Біржові операції дозволяється здійснювати тільки членам біржі або брокерам.

Не можуть бути предметом біржової торгівлі речі, визначені індивідуальними ознаками, якщо вони не продаються як партія, а також будь-які вживані товари, включаючи транспортні засоби, та капітальні активи. Таке обмеження не поширюється на майно, яке

відчужується з податкової застави, а також майно, конфісковане відповідно до закону.

{ Статтю 15 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 2275-VI ([2275-17](#)) від 20.05.2010 }

Для цілей цього Закону:

партією товару вважається визначена кількість (але не менше двох одиниць) однорідних товарів одного або кількох найменувань, закуплених, відвантажених або отриманих одночасно за одним товарно-супровідним документом;

уживаними товарами вважаються товари, що були у користуванні не менше року, транспортні засоби, які не підпадають під визначення нового транспортного засобу згідно із законом, а також будь-який капітальний актив, що був прийнятий в експлуатацію до його продажу.

{ Статтю 15 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 2275-VI ([2275-17](#)) від 20.05.2010 }

Новими транспортними засобами вважаються:

а) наземний транспортний засіб - той, що вперше реєструється в Україні та має загальний наземний пробіг до 6 000 кілометрів;

б) судно - те, що вперше реєструється в Україні та пройшло не більше 100 годин після першого введення такого судна в експлуатацію;

в) літальний апарат - той, що вперше реєструється в Україні та має налітний час до такої реєстрації, що не перевищує 40 годин після першого введення в експлуатацію. Налітним вважається час, який розраховується від блок-часу зльоту літального апарата до блок-часу його приземлення.

{ Статтю 15 доповнено частиною восьмою згідно із Законом N 2275-VI ([2275-17](#)) від 20.05.2010 }

Визначення капітального активу (факт прийняття його в експлуатацію), а також визначення однорідних товарів містяться у Податковому кодексі України ([2755-17](#)).

{ Статтю 15 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом N 2275-VI ([2275-17](#)) від 20.05.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2856-VI ([2856-17](#)) від 23.12.2010 }

Стаття 16. Біржові брокери

Брокери є фізичними особами, зареєстрованими на біржі відповідно до її статуту, обов'язки яких полягають у виконанні доручень членів біржі, яких вони представляють, щодо здійснення біржових операцій шляхом підшукування контрактів і поданні здійснюваних ними операцій для реєстрації на біржі.

Кількість брокерів кожної товарної біржі визначається біржовим комітетом (радою біржі).

Брокери вправі пересвідчитися в наявності та якості запропонованого товару, а також у платоспроможності покупця, пропонувати альтернативні умови контрактів та здійснювати будь-які інші дії, що не суперечать інтересам клієнтів.

Брокерам забороняється розголошувати комерційні таємниці щодо здійснюваних за їх участю біржових операцій клієнтів, одночасно обслуговувати двох або більше клієнтів, інтереси яких суперечать.

Стаття 17. Правила біржової торгівлі

Правила біржової торгівлі розробляються відповідно до чинного законодавства і є основним документом, що регламентує порядок здійснення біржових операцій, ведення біржової торгівлі та розв'язання спорів з цих питань.

Правила біржової торгівлі затверджуються загальними зборами членів товарної біржі або органом, ними уповноваженим.

У правилах біржової торгівлі визначається:

строк та місце проведення біржових операцій;

склад учасників біржових торгів і сукупність вимог, що ставляться до них;

порядок здійснення та реєстрації біржових операцій;

порядок визначення та розмір плати за користування послугами біржі;

відповідальність учасників та працівників біржі за невиконання або неналежне виконання правил біржової торгівлі;

інші положення, встановлені органами управління біржі.

На товарній біржі забороняються:

купівля-продаж товарів (контрактів) однією особою безпосередньо або через підставних осіб з метою впливу на динаміку цін;

будь-які погоджені дії учасників біржової торгівлі, які мають своєю метою або можуть призвести до зміни чи фіксації поточних біржових цін;

поширення неправдивих відомостей, що можуть призвести до штучної зміни кон'юнктури.

Розділ VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 18. Оподаткування товарної біржі та її членів

Оподаткування товарної біржі та її членів провадиться у порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 19. Облік і звітність

Товарна біржа веде первинний та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, складає статистичну інформацію та адміністративні дані.

Порядок ведення бухгалтерського обліку і подання статистичної інформації та адміністративних даних визначається законодавством.
{ Стаття 19 в редакції Закону N 3047-III ([3047-14](#)) від 07.02.2002 }

Стаття 20. Порядок розгляду спорів

Спори, що виникають по біржових угодах, вирішуються у порядку, встановленому законодавством України, статутом товарної біржі та біржовими правилами.

Стаття 21. Припинення товарної біржі

Припинення товарної біржі відбувається за рішенням загальних зборів членів біржі, а також за рішенням суду або інших уповноважених на це державних органів у випадках, передбачених законодавством України.

Державна реєстрація припинення товарної біржі проводиться у порядку, встановленому законом.

{ Статтю 21 доповнено частиною другою згідно із Законом N 2555-VI ([2555-17](#)) від 23.09.2010 }

{ Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 762-IV ([762-15](#)) від 15.05.2003 }

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 10 грудня 1991 року
N 1956-XII